

Pháp luật về Ngân hàng Nhà nước Việt Nam

Nguồn PLNH

liên quan hoạt động của NHNN

- Pháp lệnh NHNNVN: 05/1990 => Luật NHNNVN: Luật số 46/2010/QH12
- Luật Ngân sách Nhà nước
- Nghị định của Chính phủ (156/2013 về chức năng, nhiệm vụ quyền hạn và tổ chức của NHNN)
- Thông tư NHNN (về cho vay cầm cố GTCG)
- Quyết định NHNN (về Quy chế nghiệp vụ thị trường mở)
- Quyết định NHNN ban hành Quy chế hoạt động của các đơn vị trực thuộc (Vụ CSTT, Vụ Quản lý ngoại hối, Vụ Thanh tra Ngân hàng, Vụ Pháp chế...)

Quy định liên quan chức năng của NHNNVN

- Là cơ quan ngang Bộ của Chính phủ: Thống đốc NHNN được Thủ tướng đề nghị trình Quốc hội bổ nhiệm
- Là Ngân hàng Trung Ương của nước CHXHCNVN:
 - Là Ngân hàng của Chính phủ: Kho bạc Nhà nước mở tài khoản tại NHNN
 - Là Ngân hàng của các TCTD
 - Phát hành tiền
 - Thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia
 - Có nhiệm vụ bảo đảm sự ổn định hệ thống NH

Thẩm quyền thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia

- Chính phủ trình Quốc hội quyết định chỉ tiêu lạm phát hàng năm với mục tiêu ổn định giá trị đồng tiền
- Thủ tướng Chính phủ, Thống đốc NHNN quyết định việc sử dụng các công cụ, biện pháp điều hành để thực hiện mục tiêu chính sách tiền tệ quốc gia.

Những nhiệm vụ chính của NHNNVN

- Xây dựng và tổ chức thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia;
- Ban hành hoặc trình cơ quan có thẩm quyền ban hành văn bản pháp luật về tiền tệ và ngân hàng;
- Cấp, sửa đổi bổ sung, thu hồi giấy phép thành lập và hoạt động của các TCTD;
- Kiểm tra thanh tra giám sát, xử lý vi phạm về tiền tệ, ngân hàng

- Quyết định áp dụng biện pháp xử lý đặc biệt đối với TCTD vi phạm quy định PL, khó khăn về tài chính: mua cổ phần của TCTD, đình chỉ, miễn nhiệm người quản lý, người điều hành của TCTD
- Quản lý nhà nước về ngoại hối và vàng
- Đại diện cho Nhà nước CHXHCNVN tại các tổ chức tiền tệ, ngân hàng quốc tế
- Thực hiện các dịch vụ ngân hàng cho Kho bạc Nhà nước

- Nhiệm vụ đối với ngân sách nhà nước:
 - Phối hợp với BTC xây dựng chiến lược, kế hoạch vay nợ, trả nợ trong nước và ngoài nước để bù đắp bội chi ngân sách nhà nước;
 - Tạm ứng cho ngân sách nhà nước để xử lý thiếu hụt tạm thời quỹ ngân sách nhà nước theo quyết định của Thủ tướng Chính phủ.

Quy định liên quan cơ cấu tổ chức của NHNNVN

- Nghị định 156/2013/NĐ-CP, ngày 11/11/2013:
 - Các đơn vị giúp Thông đốc thực hiện chức năng quản lý Nhà nước và chức năng NHTƯ:

Ví dụ: Vụ CSTT, Vụ QL ngoại hối, Vụ TCCB..., Sở giao dịch, Cơ quan Thanh tra giám sát, Chi nhánh tại các tỉnh, TP trực thuộc TƯ...

- Các đơn vị sự nghiệp phục vụ chức năng quản lý Nhà nước:

Ví dụ: Viện chiến lược ngân hàng, Học viện Ngân hàng, Thời báo Ngân hàng...

Quy định liên quan các hoạt động của NHNNVN

- Thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia
- Hoạt động phát hành tiền
- Hoạt động tín dụng
- Hoạt động mở TK, quản lý TK, dịch vụ thanh toán
- Quản lý ngoại hối
- Thanh tra kiểm soát, xử lý vi phạm

Thực hiện chính sách tiền tệ

Các công cụ chính:

- Tái cấp vốn
- Lãi suất
- Nghiệp vụ thị trường mở (OMO)
- Dự trữ bắt buộc
- Tỷ giá hối đoái

Tái cấp vốn

- Là hình thức cấp tín dụng có bảo đảm của NHNN nhằm cung ứng vốn ngắn hạn và công cụ thanh toán cho các ngân hàng
- Các hình thức tái cấp vốn:
 - Cho vay lại theo hồ sơ tín dụng
 - Chiết khấu, tái chiết khấu hối phiếu và các GTCG khác
 - Cho vay có bảo đảm bằng cầm cố hối phiếu và GTCG khác

Lãi suất

- Các hình thức lãi suất được NHNN áp dụng:
 - LS cơ bản; cơ sở cho các TCTD ấn định LS kinh doanh
 - LS tái cấp vốn: là LS do NHNN áp dụng khi tái cấp vốn
 - LS tái chiết khấu: được áp dụng khi NHNN tái chiết khấu thương phiếu và các GTCG khác

Tỷ giá hối đoái

- Là tỷ lệ giữa giá trị VND và giá trị các đồng tiền nước ngoài
- Thông qua tỷ giá hối đoái, NHNN tác động lên cán cân thương mại, chính sách xuất nhập khẩu, chính sách đầu tư nước ngoài.

Dự trữ bắt buộc

- Là số tiền được tính bởi tỷ lệ phần trăm trên vốn huy động của các TCTD huy động được dưới hình thức nhận tiền gửi và phát hành các loại giấy tờ có giá, gửi vào tài khoản mở tại NHNNVN nhằm thực hiện CSTTQG.
- NHNN dùng tỷ lệ DTBB để tăng hay giảm lượng tiền lưu thông (Money Multiplier = $1/R$)

Nghiệp vụ thị trường mở (OMO)

- Là nghiệp vụ mua, bán ngắn hạn các giấy tờ có giá do Ngân hàng Nhà nước thực hiện trên thị trường tiền tệ nhằm thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia.

Hoạt động phát hành tiền

- Nghiệp vụ in đúc tiền: tổ chức việc in đúc, bảo quản, vận chuyển, phát hành, tiêu hủy tiền. Xử lý tiền rách nát, hư hỏng, tiến hành thay thế, thu hồi tiền.
- Nghiệp vụ phát hành tiền: Phát hành tiền là nghiệp vụ cung ứng tiền vào lưu thông làm phương tiện thanh toán
NHNNVN là cơ quan duy nhất phát hành tiền của nhà nước, bao gồm tiền giấy, tiền kim loại.

Hoạt động tín dụng

Gồm có các hình thức:

- Cho vay
- Bảo lãnh
- Tạm ứng

Cho vay

- Cho vay ngắn hạn tái cấp vốn:
 - Cho vay theo hồ sơ tín dụng
 - Chiết khấu, tái chiết khấu GTCG
 - Cho vay có cầm cố bảo lãnh thương phiếu, GTCG
- Cho vay “cứu cánh”: Cho vay TCTD lâm vào tình trạng mất thanh khoản: tránh phá sản, ảnh hưởng tới hệ thống tài chính, tiền tệ.

Bảo lãnh và tạm ứng

- NHNN bảo lãnh cho trường hợp các TCTD vay vốn nước ngoài theo chỉ định của Thủ tướng Chính phủ
- NHNN cho ngân sách nhà nước vay ngắn hạn để bù đắp thiếu hụt ngân quỹ theo quyết định của Thủ tướng Chính phủ

Mở tài khoản, quản lý tài khoản, cung ứng dịch vụ thanh toán

- Mở TK: đối tượng: TCTD, Kho bạc nhà nước, NH nước ngoài, tổ chức tài chính, tiền tệ quốc tế
- Tổ chức hệ thống thanh toán liên ngân hàng

Quản lý ngoại hối và hoạt động ngoại hối

- Xây dựng các dự án luật, pháp lệnh và các dự án khác về quản lý ngoại hối
- Cấp, thu hồi giấy phép hoạt động ngoại hối; Tổ chức điều hành thị trường ngoại tệ liên ngân hàng
- Kiểm tra việc xuất, nhập ngoại hối
- Kiểm soát hoạt động ngoại hối của các TCTD

Cơ chế tài chính của NHNNVN

- NHNN là một cơ quan ngang Bộ nhưng có tính chất như một đơn vị hoạt động có thu
- NHNN là một pháp nhân, có vốn pháp định thuộc sở hữu nhà nước (10 000 tỷ, 07/2013/QĐ-TTg)
- Các hoạt động KD của NHNN không vì mục đích lợi nhuận mà vì mục đích Ổn định tiền tệ và bảo đảm an toàn hệ thống
- Các nghiệp vụ chủ yếu: phát hành tiền, tái cấp vốn, ngoại hối và một số nghiệp vụ khác
- Các khoản thu chi thực hiện theo Luật Ngân sách và Luật NHNN, QĐ 07/TTg, TT 195/2013/BTC

Các khoản thu của NHNN

- Thu từ tiền gửi, tín dụng và đầu tư
- Thu từ nghiệp vụ thị trường mở
- Thu về nghiệp vụ mua bán, giao dịch ngoại hối
- Thu về dv thanh toán, thông tin và ngân quỹ
- Thu phí và lệ phí
- Thu từ lợi tức từ vốn góp doanh nghiệp đặc thù

Các khoản chi của NHNN

- Chi hoạt động nghiệp vụ và dịch vụ ngân hàng: Trả lãi tiền gửi, tiền vay, giao dịch ngoại hối và nghiệp vụ thị trường mở
- Chi phí in đúc, bảo quản, vận chuyển, giao nhận, thay thế, tiêu hủy tiền
- Chi hoạt động phòng chống rửa tiền
- Chi cho cán bộ, công chức, nhân viên
- Chi cho hoạt động quản lý và công vụ
- Chi khấu hao TCFĐ

Phân bổ chênh lệch thu chi

Thu từ nghiệp vụ

Chi từ nghiệp vụ

Thu từ phí và lệ phí

Chi hoạt động

Chênh lệch thu chi (CLTC):

- Quỹ thực hiện CSTTQG: 20% CLTC
- Quỹ dự phòng TC: 10% CLTC
- Đóng góp các TCQT
- Nộp ngân sách NN

Mô hình tổ chức NHTW trên thế giới

- NHTW trực thuộc Quốc hội và độc lập với Chính phủ: Mỹ, các quốc gia Châu Âu, Nhật...
 - Ưu điểm: Chính sách tiền tệ của NHTW độc lập với chính sách của Chính phủ
 - Nhược điểm: khó kết hợp với chính sách tài khóa
- NHTW trực thuộc Chính phủ: Trung Quốc, Việt Nam
 - Ưu điểm: Phối hợp với CP để có chính sách vĩ mô nhất quán
 - Nhược điểm: Chịu ảnh hưởng của CP: NHTW phải phát hành tiền để bù đắp thâm hụt ngân sách => Lạm phát